

DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1\(63\).275-282](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1(63).275-282)
УДК 657:004 (075.8)

Шуліко А.О.

СУЧАСНІ АВТОМАТИЗОВАНІ СИСТЕМИ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

У наведеній статті автором розглянуто автоматизовані системи звітності підприємств як одну із складових електронного документообігу. Розглянуто нормативно-правове забезпечення складання та подання електронної звітності. Визначені сучасне програмне забезпечення, яке використовується підприємствами для автоматизованого подання звітності. Також розглянуто основні функціональні можливості основних програмних продуктів автоматизованого подання звітності, зокрема веб-сервісу «Електронний кабінет платника податків», програм «Єдиного вікна подання електронної звітності» та «М.Е.Дос»

Ключові слова: автоматизація, звітність, електронний документообіг

Постановка проблеми. У сучасному світі, де цифрові технології швидко розвиваються, електронний документообіг все стає все більш поширеним явищем. Суб'єкти підприємницької діяльності обмінюються первинними документами та подають звітність до контролюючих органів за допомогою сучасних програм документообігу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань обліку та звітності в частині автоматизації облікових процесів, управління та організації інформаційно-облікового середовища, системам електронного формування та подання звітності підприємств приділяють увагу дедалі більше вчених-економістів, зокрема: Малецька О.І. та Кулявець В. досліджували автоматизацію бухгалтерського обліку в сучасних умовах розвитку, Ігнатенко М.М. та Сарапіна О.А. вивчали вплив автоматизації обліку та фінансової звітності на безпеку підприємств, Скрипник С.В., Франчук І.Б. та Шепель І.В. досліджували особливості автоматизації обліку підприємств у сучасних умовах. Гоголь М.М., вивчаючи у своєму дослідженні сучасний стан та тенденції розвитку бухгалтерського обліку в управлінні підприємством, розглядав сучасні автоматизовані облікові програми, які пропонує український ринок. Також існує знана кількість інших публікацій, проте сучасні програмні продукти для автоматизованого формування та подання звітності підприємств, а також їх

функціональні можливості, ними розглянуті не були.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження теоретичних положень нормативно-правового регулювання автоматизованого подання звітності підприємств як складової частини електронного документообігу, а також формалізація сучасного програмного забезпечення, яке використовується для автоматизованого формування та подання звітності підприємств.

Опис основного матеріалу дослідження. Електронний документообіг - високотехнологічний і прогресивний підхід до суттєвого підвищення ефективності роботи органів державної влади і місцевого самоврядування. Відсутність необхідності вручну розмножувати документи, відслідковувати переміщення паперових документів всередині організації, контролювати порядок передачі конфіденційної інформації істотним образом знижує трудовитрати. Наскрізний автоматичний контроль виконання на всіх етапах роботи з документами кардинально підвищує якість роботи виконавців, робить терміни підготовки документів більш прогнозованими і керованими. [1]

Спільне використання систем електронного діловодства і сховищ інформації дозволяє систематизувати і поєднувати інформацію, що полегшує її аналіз і складання звітів. Усе це можливо тільки в системі управління, побудованій на основі цілком електронного документообігу.

Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» встановлює основні організаційно-правові засади електронного документообігу та використання електронних документів. [1]

©Шуліко А.О., кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, тел.: +380505797028, e-mail: andrij.shuliko@uzhnu.edu.ua

Відносини, пов'язані з електронним документообігом та використанням електронних документів, регулюються Конституцією України, Цивільним кодексом України, законами України "Про інформацію", "Про захист інформації в автоматизованих системах", "Про державну таємницю", "Про телекомунікації", "Про обов'язковий примірник документів", "Про

Національний архівний фонд та архівні установи", Законом України «Про електронні документи та електронний документообіг», а також іншими нормативно-правовими актами.

Слід звернути увагу на призначення кожної нормативно-правової складової у нормативному забезпеченні складання та подання електронного звітності підприємств (табл. 1)

Таблиця 1

Нормативно-правове забезпечення складання та подання електронної звітності

№	Нормативно-правовий акт	Призначення
1	Закон України „Про електронні документи та електронний документообіг” від 22 травня 2003 року, N 851-IV	Щодо встановлення основних організаційно-правових засад електронного документообігу та використання електронних документів. [1]
2	Закон України „Про електронний цифровий підпис” 22 травня 2003 року, N 852-IV	Щодо визначення правового статусу електронного цифрового підпису та регулює відносини, що виникають при використанні електронного цифрового підпису. [2]
4	Наказ ДПА України від 10.04.2008 р. №233 "Про подання електронної податкової звітності"	Щодо Затвердження Інструкції з підготовки і подання податкових документів в електронному вигляді засобами телекомунікаційного зв'язку [3]
5	Лист ДПС України від 26.12.11 № 10406/7/18-4017 "Про визнання органами ДПС електронних первинних документів"	Щодо затвердження пам'ятки платника податків про ведення обліку господарських операцій в електронному вигляді та подання документів в електронному вигляді до органів державної податкової служби. [4]
6	Наказ Міндоходів України від 09.10.2013 №561 "Про внесення змін до формату (стандарту) електронного документа звітності платників"	Щодо нової редакції формату (стандарту) електронного документа звітності платників та забезпечити доступ розробникам програмного забезпечення до структури XML-документа, відповідних схем контролю XML-документів, електронних форм документів звітності у форматі PDF та довідників звітних документів [5]
7	Наказ Міндоходів від 29.11.13 № 729 "Про затвердження Формату (стандарту) електронного документа звітності суб'єктів господарювання та Опису довідників, що публікуються з Форматом (стандартом) електронного документа звітності суб'єктів господарювання"	Щодо затвердження Формату (стандарту) електронного документа звітності суб'єктів господарювання та опису довідників, що публікуються з Форматом (стандартом) електронного документа звітності суб'єктів господарювання [6]
8	Наказ Міндоходів України від 29.11.13 № 728 "Про скасування наказу ДПА України від 03.05.2006 № 242"	Щодо скасування наказу ДПА України від 03.05.2006 № 242 “Про затвердження формату (стандарту) електронного документа звітності платників податків” зі змінами та доповненнями [7]
9	Меморандум щодо поліпшення процесу подання звітності, впровадження електронних сервісів та розвитку електронного документообігу	Щодо подальшого розвитку технології подання платниками звітності в електронному вигляді. [8]

Електронний документ - документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа.

Склад та порядок розміщення обов'язкових реквізитів електронних документів визначається

законодавством. Електронний документ може бути створений, переданий, збережений і перетворений електронними засобами у візуальну форму.

Візуальною формою подання електронного документа є відображення даних, які він містить,

електронними засобами або на папері у формі, придатній для приймання його змісту людиною.

Правовий статус електронного цифрового підпису та відносини, що виникають при використанні електронного цифрового підпису регулює Закон України «Про електронний цифровий підпис» від 04.02.2009р. [2]

Звітність підприємства, яка подається до контролюючих органів за допомогою сучасних

програм документообігу та автоматизованих систем подання звітності також відноситься до електронного документообороту.

Сучасне програмне забезпечення, яке може використовуватись для автоматизованого подання звітності підприємств до контролюючих органів наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Програмне забезпечення автоматизованого подання звітності підприємств

Тип	Назва програмного забезпечення	Електронний доступ	Короткий опис
Безкоштовне	Вебсервіс «Електронний кабінет платника податків»	https://cabinet.tax.gov.ua/	Інформаційно-телекомунікаційна система, створена для забезпечення реалізації платниками податків та державними органами своїх прав та обов'язків, визначених Податковим Кодексом України, в електронному вигляді. [9]
	Програма «Спеціалізоване клієнтське програмне забезпечення для формування та подання звітності до "Єдиного вікна подання електронної звітності"»	https://tax.gov.ua/elektronna-zvitnist/spetsializovane-klientske-program/	Програмний продукт призначений для формування податкової звітності в електронному вигляді у форматі Extensible Markup Language (XML) згідно наказу Державної податкової адміністрації України від 3 травня 2006 року № 242 «Про затвердження формату (стандарту) електронного документа звітності платників податків» [10]
Комерційне	Програма «М.Е.Дос»	https://medoc.ua/	Програмний продукт, який містить повний комплект бланків звітності до усіх контролюючих органів та органів управління з усіх видів діяльності, а також багато інших функцій для реалізації електронного документообороту. [11]
	Програма «Арт-Звіт Pro»	https://art-zvit.com.ua/	Сучасна електронна звітність та обмін електронними документами з контрагентами. Програма «Арт-Звіт Pro» надає широкі можливості для оптимізації роботи на всіх етапах подання електронної звітності [12]
	Програма «СОНАТА»	https://sonatazvit.com.ua/	Програма, яка дає можливість формувати звіти, податкові накладні, розрахунки коригування (у тому числі обмін з контрагентами), акцизні накладні.[13]
	Веб-сервіс «СОТА»	https://sota-buh.com.ua/	Онлайн сервіс подання звітності підприємств призначений для подання звітності в електронному вигляді до всіх контролюючих органів, Онлайн версія програми «М.Е.Дос» [14]
	Веб-сервіс «iFin»	https://www.ifin.ua/	Онлайн сервіс подання звітності підприємств, сертифікований для подання звітності з 2012 року. [15]

Розглянемо можливості основних програмних продуктів автоматизованого подання звітності. В першу чергу, розглянемо безкоштовні програмні продукти, які пропонуються державою для подання податкової та статистичної звітності.

Вебсервіс «Електронний кабінет платника податків» - це інформаційно-телекомунікаційна система, створена для забезпечення реалізації платниками податків та державними органами своїх прав та обов'язків, визначених Податковим Кодексом України, в електронному вигляді [9]

Користувачі електронного кабінету отримують онлайн доступ до порталу, що вимагає використання чи встановлення будь-якого додаткового програмного забезпечення. Доступ надається за допомогою ключа електронного цифрового підпису, які користувачі можуть одержати у будь-якого кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг.

Електронний кабінет складається із двох функціональних частин:

- відкрита (загальнодоступна)
- приватна (особистий кабінет)

Відкрита частина електронного кабінету передбачає користування послугами без

ідентифікації особи. Через відкриту частину електронного кабінету користувачам доступні такі можливості: доступ до інформації з публічних реєстрів, дані про взяття на облік платників; реєстр страхувальників; дані реєстру платників ПДВ; реєстр платників єдиного податку; інформація про РРО та інші. Хоча, слід зазначити, що на період дії воєнного стану обмежено доступ до публічних електронних реєстрів, і доступ до них здійснюється тільки за допомогою ідентифікації особи за допомогою ключа електронного цифрового підпису

Приватна частина електронного кабінету, в залежності від типу платника (юридична особа, фізична особа - суб'єкт підприємницької діяльності, громадянин, посадова особа державного органу тощо), надає доступ до наступних сервісів: персоніфікований податковий календар перегляд облікових даних платника, подання звітності в електронному вигляді до органів ДПС, пенсійного фонду та статистики, перегляд та друк раніше поданої звітності, інформація про стан розрахунків з бюджетом та інше.

Основний інтерфейс роботи з веб-сервісом наведений на рис. 1.

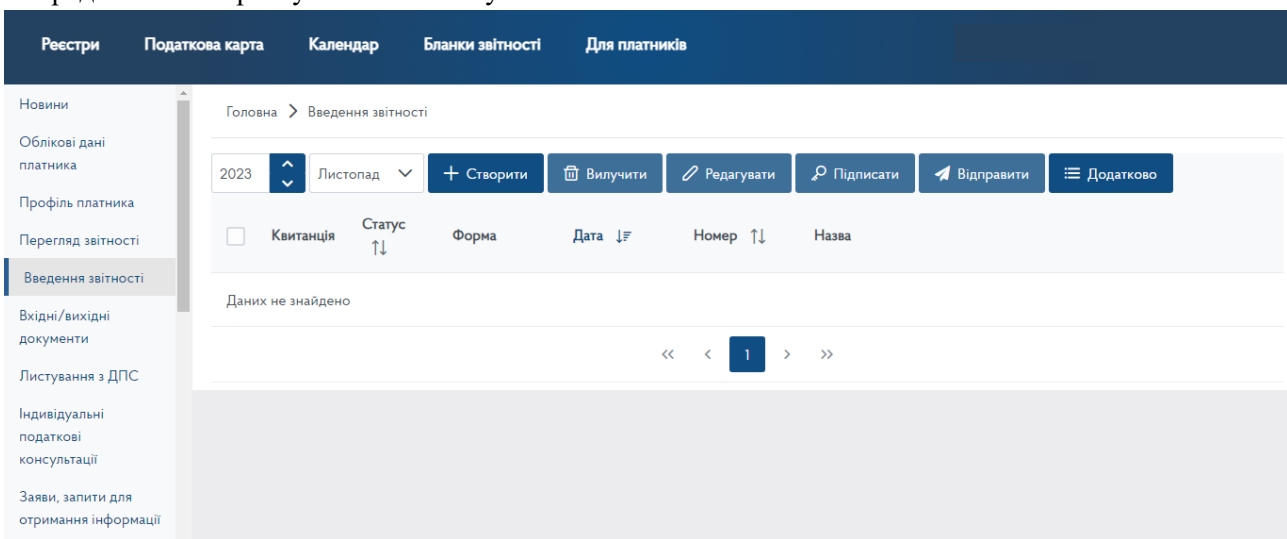

Рис. 1. Основний інтерфейс роботи з веб-сервісом «Електронний кабінет платника податків» [9]

Програмне забезпечення «Спеціалізоване клієнтське програмне забезпечення для формування та подання звітності до "Єдиного вікна подання електронної звітності"» для формування звітності до Пенсійного Фонду України, Державної служби статистики України, Державної податкової служби України, а також

накладання електронного цифрового підпису та шифрування електронних документів. Для роботи з програмою потрібно встановити її на комп'ютер, а також встановити всі додаткові спеціальні програмні компоненти. [10]

Основний інтерфейс роботи з програмою наведений на рис. 2.

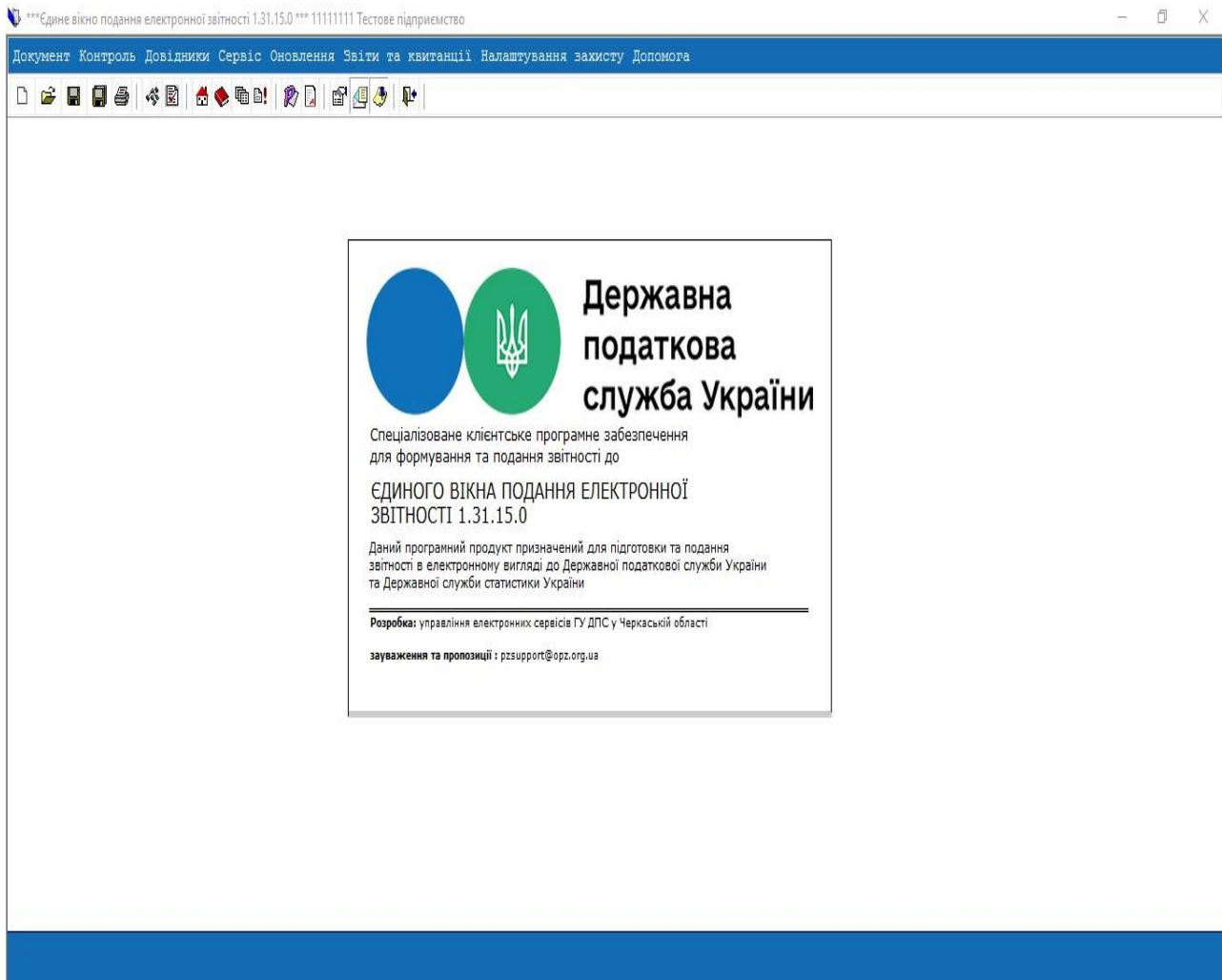

Рис. 2. Основний інтерфейс роботи з програмою «Єдиного вікна подання електронної звітності» [10]

Програма «М.Е.Doc» (My Electronic Document) — поширене українське програмне забезпечення для подання звітності до контролюючих органів та обміну юридично значущими первинними документами між контрагентами в електронному вигляді. У середині 2017 року програмою користувалася переважна більшість компаній в Україні

Програма створена компанією «Інтелект-Сервіс». У 1993 року ними була розроблена програма «БЕСТ ЗВІТ» яка була першою в Україні програмою для автоматизації роботи малого і середнього бізнесу. Програма «БЕСТ ЗВІТ» стала попередником програми «М.Е.Doc» [16]

Програма має як готові рішення для основних потреб користувачів, так і додаткові модулі [118]:

Рішення М.Е.Doc.Держава — подання всіх

видів звітності в усі контролюючі органи, реєстрація податкових накладних в Єдиному реєстрі податкових накладних та обмін ними з контрагентами

Рішення М.Е.Doc.Бізнес — обмін первинними бухгалтерськими документами з контрагентами

Модуль М.Е.Doc.Акциз та ТТН — для роботи з системою електронного адміністрування реалізації палива та поводження з товарно-транспортними накладними

Модуль М.Е.Doc.Зарплата — розрахунок і нарахування заробітної плати співробітникам, облік і управління персоналом

Модуль М.Е.Doc.Корпорація — консолідація звітності підприємств з розгалуженою структурою

Основний інтерфейс роботи з програмою «М.Е.Doc» наведений на рис. 3.

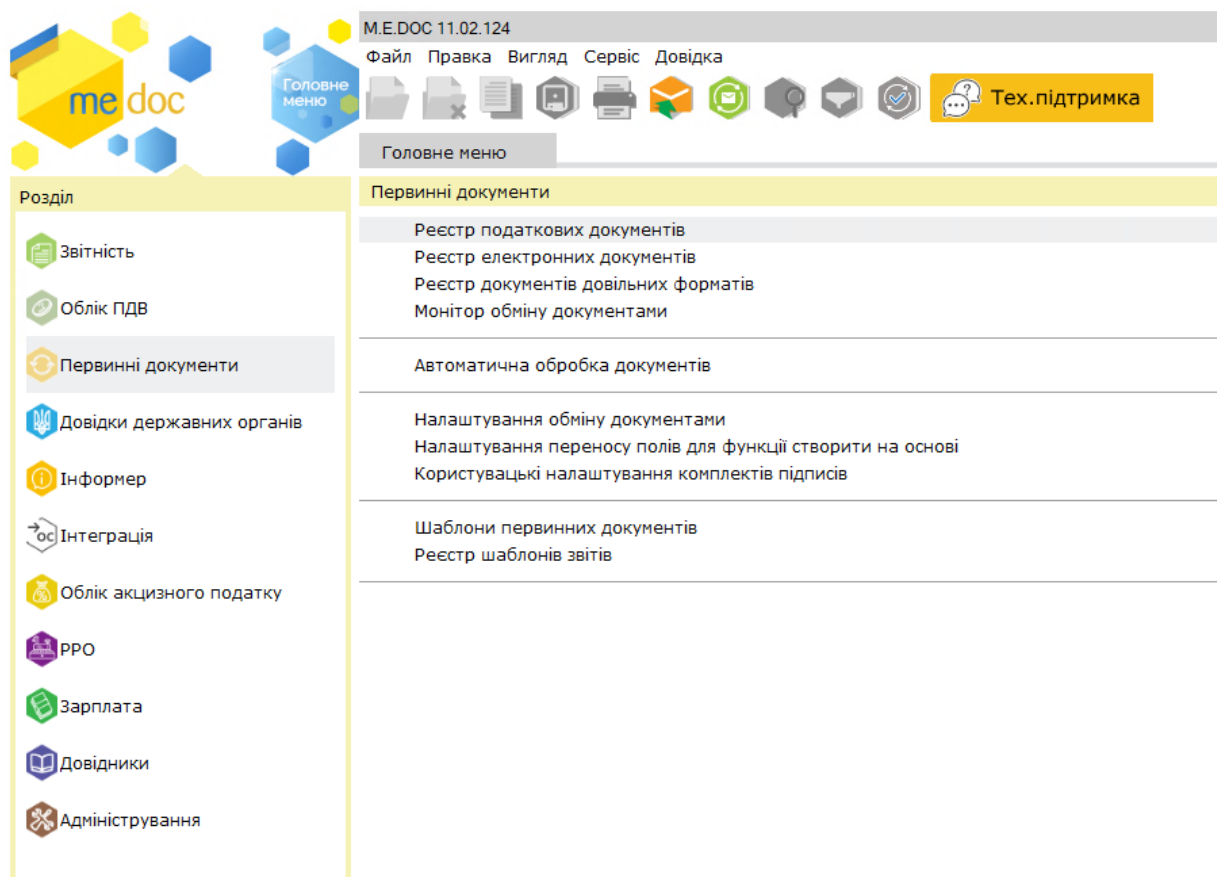

Рис. 3. Основний інтерфейс роботи з програмою «М.Е.Дос» [11]

Висновки та перспективи подальших досліджень. Всі програми та вебсервіси постійно розвиваються та удосконалюються, разом із цим розширюються їхні функціональні можливості.

Нами були розглянуті основні програми та сервіси для подання звітності підприємств засобами електронного зав'язку. Розгляд можливостей кожного окремого програмного продукту потребує окремого наукового дослідження.

В ході проведеного дослідження щодо сучасних автоматизованих систем звітності підприємств, можна прийти до висновків, що спектр програмних засобів, якими можна подати звітність до контролюючих органів достатньо широкий і обрання того чи іншого програмного забезпечення залежить від конкретного суб'єкта господарювання, його організаційно-правової форми та видів економічної діяльності, а також функціональних потреб та задач.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 року, N 851-IV зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
2. Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22 травня 2003 року, N 852-IV зі змінами і доповненнями URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/852-15/#Text>
3. Про подання електронної податкової звітності: Наказ ДПА України від 10.04.2008 р. №233. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0320-08/#Text>
4. Про визнання органами ДПС електронних первинних документів: Лист ДПС України від 26.12.11 № 10406/7/18-4017. URL: <https://tax.gov.ua/elektronna-zvitnist/platnikam-podatktiv-pro/normativne-zabezpechennya/61655.html>
5. Про внесення змін до формату (стандарту) електронного документа звітності платників: Наказ Міндоходів України від 09.10.2013 №561. URL: <https://tax.gov.ua/elektronna-zvitnist/platnikam-podatktiv-pro/normativne-zabezpechennya/print-62856.html>

6. Про затвердження Формату (стандарту) електронного документа звітності суб'єктів господарювання та Опису довідників, що публікуються з Форматом (стандартом) електронного документа звітності суб'єктів господарювання: Наказ Міндоходів від 29.11.13 № 729. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0243-14#Text>
7. Про скасування наказу ДПА України від 03.05.2006 № 242: Наказ Міндоходів України від 29.11.13 № 728. URL: <https://tax.gov.ua/elektronna-zvitnist/platnikam-podatktiv-pro/normativne-zabezpechennya/62940.html>
8. Меморандум щодо поліпшення процесу подання звітності, впровадження електронних сервісів та розвитку електронного документообігу. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0005837-12#Text>
9. Вебсервіс «Електронний кабінет платника податків». URL: <https://cabinet.tax.gov.ua/>
10. Програма «Спеціалізоване клієнтське програмне забезпечення для формування та подання звітності до "Єдиного вікна подання електронної звітності"». URL: <https://tax.gov.ua/elektronna-zvitnist/spetsializovane-klientske-program/>
11. Програма «М.Е.Док». URL: <https://medoc.ua/>
12. Програма «Арт-Звіт Pro». URL: <https://art-zvit.com.ua/>
13. Програма «СОНАТА». URL: <https://sonatazvit.com.ua/>
14. Веб-сервіс «СОТА». URL: <https://sota-buh.com.ua/>
15. Веб-сервіс «iFin». URL: <https://www.ifin.ua/>
16. М.Е.Док. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/M.E.Doc>

REFERENCES

1. Pro elektronni dokumenty ta elektronnyy dokumentoobih: Zakon Ukrainy vid 22 travnya 2003 roku, N 851-IV zi zminamy i dopovnennyamy [Law of Ukraine «About electronic documents and electronic document flow» from 22.05.2003, N 851-IV]. (2003). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text>
2. Pro elektronnyy tsyfrovyy pidpys: Zakon Ukrainy vid 22 travnya 2003 roku, N 852-IV zi zminamy i dopovnennyamy [Law of Ukraine «About electronic digital signature» from 22.05.2003, N 852-IV]. (2003). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/852-15/#Text>
3. Pro podannya elektronnoyi podatkovoyi zvitnosti: Nakaz DPA Ukrainy vid 10.04.2008 r. №233. [Law of Ukraine «About submission of electronic tax reporting: Order of the State Tax Service of Ukraine» from 10.04.2008 p. №233]. (2008). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0320-08/#Text>
4. Pro vyznannya orhanamy DPS elektronnykh pervynnykh dokumentiv: Lyst DPS Ukrainy vid 26.12.11 № 10406/7/18-4017. [Law of Ukraine «On the recognition of electronic primary documents by DPS authorities: Letter of the State Tax Service of Ukraine from 26.12.2011 № 10406/7/18-4017]. (2011). Retrieved from: <https://tax.gov.ua/elektronna-zvitnist/platnikam-podatktiv-pro/normativne-zabezpechennya/61655.html>
5. Pro vnesennya zmin do formatu (standartu) elektronnoho dokumenta zvitnosti platnykiv: Nakaz Mindokhodiv Ukrainy vid 09.10.2013 №561. [Law of Ukraine «On making changes to the format (standard) of the electronic reporting document of payers: Order of the Ministry of Revenue of Ukraine» from 09.10.2013 №561]. (2013). Retrieved from: <https://tax.gov.ua/elektronna-zvitnist/platnikam-podatktiv-pro/normativne-zabezpechennya/print-62856.html>
6. Pro zatverdzhennya Formatu (standartu) elektronnoho dokumenta zvitnosti sub'yektiv hospodaryuvannya ta Opysu dovidnykiv, shcho publikuyut'sya z Formatom (standartom) elektronnoho dokumenta zvitnosti sub'yektiv hospodaryuvannya: Nakaz Mindokhodiv vid 29.11.13 № 729. [Law of Ukraine «On the approval of the Format (standard) of the electronic reporting document of economic entities and the Description of the directories published with the Format (standard) of the electronic reporting document of economic entities: Order of the Ministry of Revenue» from 29.11.13 № 729]. (2013). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0243-14#Text>
7. Pro skasuvannya nakazu DPA Ukrainy vid 03.05.2006 № 242: Nakaz Mindokhodiv Ukrainy vid 29.11.13 № 728. [Law of Ukraine «On the cancellation of the order of the DPA of Ukraine dated 03.05.2006 No. 242: Order of the Ministry of Revenue of Ukraine» from 29.11.13 № 728]. (2013). Retrieved from: <https://tax.gov.ua/elektronna-zvitnist/platnikam-podatktiv-pro/normativne-zabezpechennya/62940.html>

8. Memorandum shchodo polipshennya protsesu podannya zvitnosti, vprovadzhennya elektronnykh servisiv ta rozvytku elektronnoho dokumentoobihu. [Law of Ukraine «Memorandum on improving the reporting process, implementing electronic services and developing electronic document flow»]. (n.d.). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0005837-12#Text>
9. Vebservis «Elektronnyy kabinet platnyka podatkov». [Web service «Taxpayer's Electronic Cabinet»]. (n.d.). Retrieved from: <https://cabinet.tax.gov.ua/>
10. Prohrama «Spetsializovane kliyent-s'ke prohramne zabezpechennya dlya formuvannya ta podannya zvitnosti do "Yedynoho vikna podannya elektronnoyi zvitnosti"». [The program "Specialized client software for generating and submitting reports to the "Single window for submission of electronic reporting"']. (n.d.). Retrieved from: <https://tax.gov.ua/elektronna-zvitnist/spetsializovane-klientske-program/>
11. Prohrama «M.E.Doc». [Program «M.E.Doc»]. (n.d.). Retrieved from: <https://medoc.ua/>
12. Prohrama «Art-Zvit Pro». [Program «ART-ZVIT Pro»]. (n.d.). Retrieved from: <https://art-zvit.com.ua/>
13. Prohrama «SONATA». [Program «SONATA»]. (n.d.). Retrieved from: <https://sonatazvit.com.ua/>
14. Veb-servis «SOTA». [Web service «SOTA»]. (n.d.). Retrieved from: <https://sota-buh.com.ua/>
15. Veb-servis «iFin». [Web service «iFin»]. (n.d.). Retrieved from: <https://www.ifin.ua/>
16. M.E.Doc. (n.d.). Retrieved from: <https://uk.wikipedia.org/wiki/M.E.Doc>

Отримано 14.03.2024